

На основу члана 63. тачка 7. Закона о научноистраживачкој делатности (Сл. Гласник 49/2019.), члана 26. Статута Астрономске опсерваторије и утврђеног предлога Научног већа на 11. Седници одржаној 26.01.2024, директор Астрономске опсерваторије у Београду доноси:

Правилник за доделу посматрачког времена на Астрономској Станици Видојевица

Комисија за доделу посматрачког времена

- Комисија за доделу посматрачког времена (у даљем тексту: Комисија) је тим истраживача који:
 - Процењује посматрачко-техничке могућности свих телескопа и инструмената на Астрономској Станици Видојевица (у даљем тексту: АСВ) којом управља Астрономска опсерваторија из Београда (у даљем тексту: АОБ) за успешно спровођење посматрања који су наведени у пријави за доделу посматрачког времена на телескопима АСВ (у даљем тексту: Пријави).
 - Објављује позиве за подношење Пријава и обавештава посматраче о додељеном времену као и о евентуалним изменама у вези процеса доделе времена.
 - Врши доделу посматрачког времена на телескопима и одлучује на ком телескопу ће се посматрања реализовати.
- Комисијом руководи председник Комисије (у даљем тексту: Председник) који има и обавезу да организује рад Комисије и сазива састанке.
- Чланове Комисије предлаже Научно Веће.
- Комисија ангажује једно лице за секретара Комисије (у даљем тексту: Секретар) који има следеће обавезе:
 - Припрема информације и врши јавно обавештавање о посматрачким активностима.
 - Врши обавештавање јавности о променама на АСВ који утичу на спровођење посматрања.
 - Информише подносиоца Пријаве о резултатима доделе посматрачког времена на телескопима АСВ.

- Стара се да се члановима Комисије благовремено доставе пристигле пријаве за посматрачко време као и други материјали (дописи, приговори и сл) који су везани за доделу посматрачког времена.
- Одржава интернет страницу која се користи за јавно информисање о подношењу пријава за посматрање.

Дефиниције

- **Посматрачки семестар (ПС)** је временски период у години који обухвата шест календарских месеци. Први ПС почиње 1. јануара. Комисија може да редефинише ПС у зависности од потребе и могућности и у обавези је да уведене измене објави у позиву за подношење пријава као и да о истим обавести Научно веће на првој наредној седници Научног Већа.
- **Посматрачки циклус (ПЦ)** је временски период у месецу када су телескопи активни за посматрачке делатности у надлежности Комисије. ПЦ обухвата 21 ноћ око фазе младог Месеца. Комисија може да редефинише ПЦ у зависности од потребе и могућности и у обавези је да о томе благовремено обавести изменама обухваћене посматраче и Научно веће.
- **Технички оператер (ТО)** је лице које је задужено за руковање и правилан рад телескопа и одговарајућих инструмената за време посматрачких активности.

Пријаве

- Право на подношење Пријаве за посматрачко време на телескопима АСВ има сваки научно-истраживачки институт или појединац који правилно и на време попуни формулар за пријаву посматрања, на начин који је назначен у позиву за подношење Пријава Апсолутну предност имају институти који помажу рад АСВ. Препоручљиво је да је главни подносилац (PI) у научном/наставном звању и да је са института у Србији.
- Пријава за наредни ПС се подноси унапред, након објављивања позива за подношење пријава, а најкасније 2 месеца пре почетка наредног ПС. Обавештење о додели посматрачког времена се објављује 30 дана пре почетка наредног ПС.
- Позив за подношење Пријава се објављује на интернет страници Астрономске станице Видојевица, а додатно може и другим расположивим начинима. Позив садржи све детаље који су неопходни за правилно подношење пријава.
- Приговори и коментари на додељено време или коментаре Комисије на поднете пријаве подnose се у року од десет дана од дана објављивања додељеног времена на адресу tac@aob.rs, на српском или на енглеском језику. Комисија није у обавези да уважи приговоре и коментаре или да на исте одговори.

- Формулари за Пријаву су на српском и на енглеском језику и попуњавају се на једном од та два језика. За Пријаве поднете на другим страним језицима Комисија не гарантује да ће бити узете у разматрање.
- Максималан број додељених посматрачких ноћи по Пријави у ПЦ по телескопу је ограничен на 5.
- Секретар комисије информише подносиоца о резултату доделе времена.
- Формулар Пријаве мора да садржи следеће елементе:
 - **Тип Пријаве** (видети доле за типове пријава).
 - **Име и презиме** подносиоца Пријаве.
 - **Институт/организација** који/а подноси Пријаву.
 - **Абстракт** је део Пријаве који садржи научни циљ.
 - **Опис** је део Пријаве који детаљно описује циљ и план коришћења телескопа и одговарајућих инструмената за спровођење посматрања.
 - **Закључак** је део Пријаве који у ставкама предочава план посматрања на телескопима (објекат, координате, датум и време почетка и краја посматрања, време и број експозиција, филтери итд.)
 - **Референце** које су коришћене у писању Пријаве и које су неопходне за њено разумевање и документовање резултата постигнутих ранијим посматрањима на АСВ.
- Приликом вредновања Пријаве, Комисија се начелно руководи следећим критеријумима који су поређани по важности:
 - Научна заснованост Пријаве и техничка спроводљивост посматрања.
 - Билатералне сарадње АОБ и института који подноси Пријаву.
 - Ефикасност објављивања радова на основу претходно извршених посматрања са телескопима АСВ.
 - Уговор о размени посматрачког времена између АОБ и института који подноси Пријаву за посматрање.
 - Донација средстава Астрономској станици на Видојевици (тј. Астрономској опсерваторији из Београда).
- **Тајност података.** Садржај пријава и дискусија о њима на састанцима Комисије су строго поверљиви. Коментари везани за пријаву достављају се подносиоцу у писаној форми. На захтев Подносиоца пријаве, који може бити поднет најкасније десет дана након објављивања

обавештења о додељеним временима, Комисија доставља Подносиоцу детаље који су везани за разматрање његове/њене Пријаве у року од десет дана од дана подношења захтева.

- **Типови пријава.** Односе се на потенцијалне посматраче, изузимајући типове који се односе на директорско, комисијско и сервисно време, назначују се у позиву за подношење пријава. Комисија може да не уврсти неке од типова пријава у позив или да дефинише нове типове уколико се за тим укаже хитна потреба, а о чему је у обавези да обавести Научно веће како би се овај правилник ускладио са уведеним изменама. Потенцијални посматрачи могу да подносе пријаве за следеће типове посматрачких програма:
 - **Истраживачке Пријаве (ИП)** су пријаве за посматрачко време које се регуларно одвијају у ПС у циљу научно-истраживачког рада. У оквиру овог типа пријава могуће је поднети и континуирану пријаву (ИПК) у случају ако се планира наставак посматрања из пријаве поднете у претходном ПС, као део континуираног низа пријава, са описом претходних резултата и евентуалних новина, тј. описом пријаве који може бити краћи у односу на првобитно поднету ИП.
 - **Докторске Пријаве (ДП)** су пријаве које се подносе у циљу израде докторске дисертације из области астрономије/астрофизике. Поред обавезног формулара за пријаву, потребно је доставити и потврду о пријави дисертације издату од стране универзитета на коме је пријава прихваћена, као и потписану изјаву ментора дисертације о потребним посматрачким ноћима.
 - **Образовне Пријаве (ОП)** су пријаве које се подносе са циљем образовања и обуке студената астрономије и астрофизике за рад на телескопима. Пријаву подноси ментор/организатор практичних вежби на телескопима.
 - **Инструменталне Пријаве (ИП)** су пријаве које се подносе са циљем тестирања опреме и конфигурација на телескопима (камера, спектрограф, полариметар, филтери, итд.) које претходно нису биле у редовној употреби као и потребе за калибрацијом већ постојеће опреме. Може да се додели и ван ПЦ уз сагласност управника АСВ.

Такође, постоје и следећи посматрачки периоди који не захтевају подношење пријава:

- **Директорско Време (ДВ)** од загарантоване минимум 2 (две) ноћи у ПЦ које је на располагању директору АОБ, од којих је минимум једна на највећем телескопу.
- **Комисијско Време (КВ).** Додељује се на основу процене Комисије и у складу са могућностима. У случају да је укупни захтевани број посматрачких ноћи у свим поднетим пријавама већи од расположивих ноћи, гледано по телескопу по ПЦ, може да се додели максимално три посматрачке ноћи у току ПЦ. Ово време такође може да се употреби као надокнада посматрачима у случају ако је за време посматрачких

ноћи које су им биле додељене било неопходно радити хитна посматрања или хитне интервенције на посматрачкој опреми.

- **Сервисно Време (СВ).** Додељује се у случају потребе за планираним одржавањем и тестирањем опреме које је у употреби на АСВ, а које је неопходно обавити у току ПЦ. на основу договора и уз сагласност заинтересованих страна. Реализује се унутар директорског, комисијског или времена додељеног неком од чланова комисије, а изузетно и других посматрача.

Спровођење посматрања

- ТО припрема одговарајуће телескопе и инструменте за посматрање и контролише њихов рад у току спровођења посматрања и има одговорност за спровођење посматрачког процеса.
- У периоду од три до једног дана пре почетка ПЦ, посматрачима у наступајућем ПЦ шаље се обавештење о текућем стању посматрачке опреме и могућностима за посматрања као и смернице којих је потребно да се придржавају у циљу што успешнијег спровођења посматрања.
- ТО благовремено обавештава посматрача о свим променама и могућностима на телескопима и инструментима који су од интереса за спровођење посматрања, а које настану непосредно пре или у току посматрања. ТО прекида посматрања уколико настану околности које могу да доведу до оштећења посматрачке опреме и о истима одмах обавештава посматрача.
- Посматрач спроводи посматрања уз сагласност и технички надзор ТО, уживо (присуством на АСВ) или даљински преко интернета.
- По завршетку посматрања, посматрач и ТО су у обавези да попуне посматрачки дневник у форми коју одреди ТО.

Право над подацима и власнички периоди

- Дужина власничког периода за добијене податке износи 18 (осамнаест) месеци од дана посматрања на телескопу. У изузетном случају, директор АОБ може да одреди и краћи власнички период за добијене податке. Такође, посматрачи могу сами да скрате власнички период или да га се потпуно одрекну. Захтев за продужење власничког периода мора да буде добро образложен и овај захтев одобрава директор АОБ.

Сукоб интереса

- Комисија је у обавези да разматрање пријава спроведе што је могуће објективније уз избегавање сукоба интереса. Уколико се уочи могући сукоб интереса неког од чланова Комисије у вези одређене пријаве, тај члан се изузима око одлучивања везаног за ту пријаву.

Захвалница

- Приликом објављивања научних радова, који су добијени на основу посматрања вршених на телескопима АСВ, посматрач је у обавези да се захвали АОБ, ресорном министарству АОБ, Европској Комисији, тј. пројекту BELISSIMA (уколико је за посматрања коришћен телескоп „Миланковић”), на следећи начин:

(Authors initials) acknowledge support by the Astronomical station Vidojevica and funding by the (Name of the AOB departmental ministry), contract No. (XXXXXX).

Ако сте користили телескоп Миланковић потребно је навести следеће:

(Authors initials) acknowledge support by the Astronomical station Vidojevica and funding from the (Name of the AOB departmental ministry), contract No. (XXXXXX) and by the EC through project BELISSIMA (call FP7-REGPOT-2010-5, No. 256772).

Note: Name of the AOB departmental ministry and contract number (XXXXXX) are subject to change and will be given within the time allocation results announcement and in addition at the bottom of the Application form at the webpage: [https://ec.europa.eu/eusurvey/runner/Application for observing time at ASV](https://ec.europa.eu/eusurvey/runner/Application%20for%20observing%20time%20at%20ASV)

.....
Др. Лука Поповић,

Директор Астрономске опсерваторије